

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 27 січня 1995 р. № 57
Київ

**Про затвердження Правил перетинання державного
кордону громадянами України**

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 1758 від 27.12.2001

№ 1402 від 04.09.2003

№ 962 від 28.07.2004

№ 932 від 11.07.2007

№ 360 від 17.04.2008

№ 724 від 25.08.2010

№ 415 від 23.05.2012

№ 868 від 19.09.2012

№ 534 від 16.10.2014

№ 733 від 19.10.2016

№ 76 від 14.02.2018

№ 527 від 04.07.2018

№ 619 від 22.08.2018

№ 117 від 20.02.2019

№ 85 від 29.01.2020

№ 166 від 28.02.2022

№ 179 від 01.03.2022

№ 264 від 12.03.2022

№ 383 від 29.03.2022

№ 399 від 01.04.2022

№ 411 від 05.04.2022

№ 615 від 20.05.2022

№ 661 від 10.06.2022

№ 992 від 02.09.2022

№ 1044 від 10.09.2022

№ 1082 від 27.09.2022

№ 1148 від 04.10.2022

№ 1212 від 28.10.2022

№ 1285 від 15.11.2022

№ 69 від 27.01.2023

№ 119 від 10.02.2023

№ 336 від 18.04.2023

№ 428 від 02.05.2023

№ 597 від 13.06.2023

№ 840 від 11.08.2023

№ 934 від 01.09.2023 }

Відповідно до Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» Кабінет Міністрів України **постановляє**:

Затвердити Правила перетинання державного кордону громадянами України (додаються).

Прем'єр-міністр України

В. МАСОЛ

**Перший заступник
Міністра Кабінету
Міністрів України**

І. ДОЦЕНКО

Інд. 39

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 січня 1995 р. № 57
(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 25 серпня 2010 р. № 724)

ПРАВИЛА **перетинання державного кордону громадянами України**

1. Ці Правила визначають порядок та умови перетинання громадянами України державного кордону.

{Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 597 від 13.06.2023}

2. Перетинання громадянами України (далі - громадяни) державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон та пунктах контролю (далі - пункти пропуску), якщо інше не передбачено законом, за одним з таких документів, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну:

- 1) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- 2) дипломатичний паспорт;
- 3) службовий паспорт;
- 4) проїзний документ дитини (чинний протягом строку, на який він виданий);

{Підпункт 4 пункту 2 в редакції Постанови КМ № 527 від 04.07.2018}

- 5) посвідчення особи моряка;
- 6) посвідчення члена екіпажу.

У разі коли громадянин, який постійно проживає в Україні, втратив зазначені документи (далі - паспортні документи) за межами України або якщо строк дії таких документів закінчився під час перебування громадянина за межами України, або встановлено, що вони є недійсними з інших причин, документом, що дає право на в'їзд в Україну, є посвідчення особи на повернення в Україну, яке видається дипломатичним представництвом або консульською установою України за кордоном.

У передбачених міжнародними договорами або законодавством України випадках перетинання громадянином державного кордону здійснюється також за іншими документами. У такому разі прикордонний контроль здійснюється у порядку, який застосовується під час надання громадянином паспортних документів.

У випадках, визначених законодавством, для перетинання державного кордону громадяни крім паспортних документів повинні мати також підтверджуючі документи.

2¹. У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану перетинати державний кордон мають право:

особи з інвалідністю за наявності посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, або пенсійного посвідчення чи посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до Законів України “Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю”, “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю”, в яких зазначено групу та причину інвалідності, або довідки для отримання пільг особами з інвалідністю, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу, за формою, затвердженою Мінсоцполітики (далі - документи, що підтверджують інвалідність);

{Абзац другий пункту 2¹ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1212 від 28.10.2022}

особи, які мають дружину (чоловіка) із числа осіб з інвалідністю і супроводжують таких дружину (чоловіка) для виїзду за межі України, за наявності документів (їх нотаріально засвідчених копій), що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність;

особи, які мають одного із своїх батьків чи батьків дружини (чоловіка) із числа осіб з інвалідністю I чи II групи і супроводжують одного із таких батьків для виїзду за межі України, за наявності документів (їх нотаріально засвідчених копій), що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність, а також документів, що підтверджують спільне проживання (їх задеклароване або зареєстроване місце проживання (перебування) збігається із задекларованим або зареєстрованим місцем проживання (перебування) їх батьків чи батьків дружини (чоловіка), або здійснення догляду за своїми батьками чи батьками дружини (чоловіка), що підтверджується актом встановлення факту здійснення догляду за одним із своїх батьків чи батьків дружини (чоловіка), або документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд. Акт встановлення факту здійснення догляду складається на підставі звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, до районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради із заявою про здійснення особою такого догляду. У випадку, якщо особа з інвалідністю I чи II групи є взятою на облік внутрішньо переміщеною особою, звернення із заявою про здійснення догляду подається за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи. На підставі такого звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів після надходження заяви складається акт встановлення факту здійснення догляду в довільній формі. Зазначений акт надсилається заявнику або видається особисто за його бажанням;

особи, які здійснюють постійний догляд за особами з інвалідністю I чи II групи і супроводжують таких осіб для виїзду за межі України, за наявності документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд або документів, що підтверджують інвалідність, та акта встановлення факту здійснення догляду. Акт встановлення факту здійснення догляду за особою з інвалідністю I чи II групи складається на підставі звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, до районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради із заявою про здійснення особою такого догляду. У випадку, якщо особа з інвалідністю I чи II групи є взятою на облік внутрішньо переміщеною особою, звернення із заявою про здійснення догляду подається за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи. На підставі такого

звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів після надходження заяви складається акт встановлення факту здійснення догляду в довільній формі. Зазначений акт надсилається заявнику або видається особисто за його бажанням;

батьки, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, які виховують дитину з інвалідністю віком до 18 років, за наявності свідоцтва про народження дитини або документів, що підтверджують відповідні повноваження особи, що супроводжує дитину з інвалідністю (у разі здійснення супроводу опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями), посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю", в якому зазначено статус "дитина з інвалідністю", або довідки про отримання державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю, виданої структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчим органом міської ради, до території територіальної громади якої входить територія міста обласного значення, районної у місті (у разі її утворення) ради (незалежно від того, кого призначено отримувачем допомоги), або індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю, виданої лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я, або медичного висновку про дитину з інвалідністю до 18 років (їх нотаріально засвідчених копій);

батьки, на утриманні яких перебуває повнолітня дитина, яка є особою з інвалідністю I чи II групи, за наявності свідоцтва про її народження та документів, що підтверджують інвалідність (їх нотаріально засвідчених копій);

баби, діди, повнолітні брати, сестри, мачухи, вітчими, які супроводжують дітей з інвалідністю для виїзду за межі України, у разі їх приналежності до категорії осіб, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, за наявності у них відповідних підтвердних документів та документів, що підтверджують родинні зв'язки (їх нотаріально засвідчених копій);

особи, які потребують постійного догляду, - у супроводі одного із членів сім'ї першого ступеня споріднення (у значенні, наведеному у підпункті 14.1.263 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України) за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки, та висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про потребу у постійному сторонньому догляді або у супроводі особи, яка здійснює постійний догляд за зазначеними особами, за наявності документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд або висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про потребу у постійному сторонньому догляді та акта встановлення факту здійснення догляду. Акт встановлення факту здійснення догляду за іншою особою, яка потребує постійного догляду, складається на підставі звернення особи, яка здійснює догляд, до районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради із заявою про здійснення особою такого догляду. У випадку, якщо особа, яка потребує постійного догляду, є взятою на облік внутрішньо переміщеною особою, звернення із заявою про здійснення догляду подається за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи. На підставі такого звернення особи, яка здійснює догляд, районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів після надходження заяви складається акт встановлення факту здійснення догляду в довільній формі. Зазначений акт надсилається заявнику або видається особисто за його бажанням;

опікуни осіб з інвалідністю, визнаних судом недієздатними, які супроводжують таких осіб для виїзду за межі України, за наявності рішення про призначення опікуна над такою особою, а у разі, коли опікуна такій особі не призначено, - один з повнолітніх членів сім'ї першого чи другого ступеня споріднення (у значенні, наведеному у підпункті 14.1.263 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України) за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність (їх нотаріально засвідчених копій);

особи з інвалідністю або інші особи, які потребують постійного догляду, які проживають (перебувають) у закладах/установах незалежно від форми власності та підпорядкування і отримують соціальні послуги із стаціонарного догляду, паліативного догляду, підтриманого проживання (далі - заклади догляду), - у супроводі працівників закладу догляду, уповноважених директором закладу догляду або особою, яка його заміщує (за наявності наказу директора закладу догляду або особи, яка його заміщує, про виїзд осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду, за межі України та документів, що підтверджують інвалідність). При цьому осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду, можуть супроводжувати працівники закладу догляду, які перебувають на військовому обліку у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, Центральному управлінні або регіональних органах СБУ, підрозділах Служби зовнішньої розвідки, з розрахунку одна особа на 25 осіб з інвалідністю та інших осіб, які потребують постійного догляду.

Виїзд за межі України громадян України чоловічої статі віком від 18 до 60 років, зазначених в абзацах третьому - сьомому, дев'ятому і десятому цього пункту та пункті 2² цих Правил, може здійснюватися самостійно без осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, осіб, які потребують постійного догляду, чи дітей, визначених пунктом 2² цих Правил, на підставі довідки про перебування таких осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, осіб, які потребують постійного догляду, чи дітей, визначених пунктом 2² цих Правил, на консульському обліку, документів (їх нотаріально засвідчених копій), що дають право на виїзд, які передбачені відповідно в абзацах третьому - сьомому, дев'ятому і десятому цього пункту та пункті 2² цих Правил, та документів, зазначених у пункті 2 цих Правил.

Громадяни України чоловічої статі віком від 18 до 60 років, зазначені в абзацах третьому - сьомому, дев'ятому і десятому цього пункту, які супроводжували осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, осіб, які потребують постійного догляду, чи дітей, визначених пунктом 2² цих Правил, для виїзду за межі України, зобов'язані повернутися в Україну не пізніше повернення на територію України осіб, яких вони супроводжували.

Виїзд за межі України супроводжуваних осіб самостійно без осіб, зазначених в абзаці одинадцятому цього пункту, здійснюється за наявності наказу директора закладу догляду або особи, яка його заміщує, про ротацію супроводжуваних осіб з числа працівників закладу догляду з урахуванням вимог до таких осіб, визначених абзацом одинадцятим цього пункту.

Нацсоцслужба протягом трьох робочих днів після перетину державного кордону організованими групами осіб з інвалідністю, зазначеними в абзаці одинадцятому цього пункту, повідомляє про це МЗС із зазначенням держави подальшого перебування таких осіб.

Після прибуття осіб з інвалідністю, зазначених в абзаці одинадцятому цього пункту, на місце тимчасового перебування за межами України супроводжувачі особи зобов'язані протягом семи робочих днів звернутися до закордонної дипломатичної установи України в державі перебування для взяття таких осіб на консульський облік.

Закордонна дипломатична установа України протягом семи робочих днів зобов'язана через МЗС поінформувати Мінсоцполітики та Нацсоцслужбу про взяття осіб з інвалідністю, зазначених в абзаці одинадцятому цього пункту, на консульський облік.

{Правила доповнено пунктом 2¹ згідно з Постановою КМ № 264 від 12.03.2022; в редакції Постанов КМ № 383 від 29.03.2022, № 1044 від 10.09.2022}

2². У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану супровід дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, дитини, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я в порядку та за формою, що встановлені МОЗ, здійснюється матір'ю та/або батьком, опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-

вихователями, які здійснюють такий супровід, за наявності довідки про отримання державної допомоги на дитину, хвору на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність, виданої структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчим органом міської ради, до території територіальної громади якої входить територія міста обласного значення, районної у місті (у разі її утворення) ради (незалежно від того, кого призначено отримувачем допомоги), або документа, виданого лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я в порядку та за формою, що встановлені МОЗ, а також документів, що підтверджують родинні зв'язки (у разі здійснення супроводу матір'ю та/або батьком), або документів, що підтверджують відповідні повноваження особи, що супроводжує таку дитину (у разі здійснення супроводу опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями). Виїзд за межі України супроводжуваних осіб самостійно без дітей, зазначених у цьому пункті, може здійснюватися на підставі документів, зазначених у цьому пункті та абзаці дванадцятому пункту 2¹.

{Правила доповнено пунктом 2² згідно з Постановою КМ № 264 від 12.03.2022; в редакції Постанови КМ № 383 від 29.03.2022; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1044 від 10.09.2022}

2³. У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану виїзд за межі України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 18-річного віку та проживають або зараховані до закладів різних типів, форми власності та підпорядкування на цілодобове перебування (далі - діти), здійснюється у супроводі законного представника або іншої уповноваженої ним особи та за наявності:

паспорта громадянина України або свідоцтва про народження дитини (за відсутності паспорта громадянина України)/документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону;

наказу директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, або особи, яка його заміщує, про виїзд дітей за межі України;

письмового погодження за підписом голови або заступника обласної військової адміністрації (засвідченого печаткою) про дозвіл на виїзд за межі України дітей, погодженого з Нацслужбою. Таке погодження може надаватися за допомогою електронних засобів зв'язку. У разі неможливості отримати таке погодження обласної військової (військово-цивільної) адміністрації дозвіл на виїзд за межі України дітей за запитом директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, надає Нацсоцслужба, про що повідомляє Мінсоцполітики протягом одного робочого дня з наданням відомостей про дітей, супроводжуваних осіб/особу, державу остаточного перебування;

запрошення установ, організацій різних типів та форм власності, які уповноважені державою остаточного перебування дітей або органами місцевого самоврядування такої держави на здійснення заходів щодо прийому та супроводу дітей з інших країн. У запрошенні зазначається держава остаточного перебування дітей, кількість та категорія дітей, умови їх перебування, відповідальна організація, яка буде супроводжувати дітей протягом усього періоду їх перебування за межами України, гарантії щодо повернення дітей на територію України.

{Абзац п'ятий пункту 2³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 383 від 29.03.2022}

У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану виїзд за межі України дітей, які не досягли 18-річного віку та не належать до категорії дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, але які зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, влаштовані до сімей патронатних

вихователів, здійснюється у супроводі особи, уповноваженої керівником відповідного закладу/працівником закладу, який його заміщує або органом опіки та піклування чи обласною військовою адміністрацією, у супроводі патронатного вихователя, який здійснює догляд за дітьми, за наявності:

паспорта громадянина України або свідоцтва про народження дитини (за відсутності паспорта громадянина України)/документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону;

наказу директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, або особи, яка його заміщує;

письмового погодження за підписом голови або заступника обласної військової адміністрації (засвідченого печаткою) про дозвіл на виїзд за межі України дітей, погодженого Нацсоцслужбою. Таке погодження може надаватися за допомогою електронних засобів зв'язку. У разі неможливості отримати таке погодження обласної військової (військово-цивільної) адміністрації дозвіл на виїзд за межі України дітей за запитом директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, надає Нацсоцслужба, про що повідомляє Мінсоцполітики протягом одного робочого дня з наданням відомостей про дітей, супроводжуваних осіб/особу, державу остаточного перебування;

рішення органу опіки та піклування про влаштування дитини до сім'ї патронатного вихователя та письмового погодження за підписом голови або заступника обласної військової (військово-цивільної) адміністрації (засвідченого печаткою) про дозвіл на виїзд за межі України такої сім'ї або дітей, які влаштовані в сім'ю патронатного вихователя, із зазначенням держави їх остаточного перебування;

запрошення установ, організацій різних типів та форм власності, які уповноважені державою остаточного перебування дітей або органами місцевого самоврядування такої держави на здійснення заходів щодо прийому та супроводу дітей з інших країн. У запрошенні зазначається держава остаточного перебування дітей, кількість та категорія дітей, умови їх перебування, відповідальна організація, яка буде супроводжувати дітей протягом усього періоду їх перебування за межами України, гарантії щодо повернення дітей на територію України.

{Абзац одинадцятий пункту 2³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 383 від 29.03.2022}

Виїзд за межі України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 18-річного віку, визначених у підпунктах 2-5 пункту 6 цих Правил, в супроводі одного із законних представників здійснюється за наявності письмового погодження служби у справах дітей за місцем звернення чи служби у справах дітей обласної військової (військово-цивільної) адміністрації на виїзд із зазначенням держави остаточного перебування дітей.

{Абзац дванадцятий пункту 2³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 383 від 29.03.2022}

Виїзд за межі України дітей, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків, баби, діда, повнолітніх брата, сестри, мачухи, вітчима або інших осіб, уповноважених одним з батьків письмовою заявою, завіреною органом опіки та піклування, здійснюється без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків та за наявності паспорта громадянина України або свідоцтва про народження дитини (за відсутності паспорта громадянина України)/документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону. При цьому в разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану рішення щодо надання дозволу на виїзд за межі України особі чоловічої статі, яка супроводжує дитину, яка не досягла 16-річного віку, приймається з урахуванням приналежності супроводжувачої особи до переліку категорій осіб, які звільнені від військової служби та мобілізації, за наявності у неї підтвердних документів.

{Абзац тринадцятий пункту 2³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 383 від 29.03.2022}

Нацсоцслужба протягом трьох робочих днів після погодження дозволу на виїзд за межі України дітей, зазначених в абзацах першому, шостому, дванадцятому та тринадцятому цього пункту, повідомляє про це МЗС із зазначенням держави остаточного перебування дітей.

Після прибуття дітей, зазначених в абзацах першому, шостому, дванадцятому та тринадцятому цього пункту, до держави остаточного перебування особи, що супроводжують дітей, зобов'язані протягом семи робочих днів звернутися до закордонної дипломатичної установи України в державі перебування для постановки їх на тимчасовий консульський облік.

{Абзац п'ятнадцятий пункту 2³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1044 від 10.09.2022}

Закордонна дипломатична установа України протягом одного робочого дня зобов'язана через МЗС поінформувати Мінсоцполітики та Нацсоцслужбу про взяття дітей на консульській облік. Для виїзду дітей за межі України можуть бути сформовані групи дітей із супроводжуючими особами з розрахунку один супроводжуючий не більш як на 15 дітей/один супроводжуючий не більш як на чотири дитини з інвалідністю.

{Абзац шістнадцятий пункту 2³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1044 від 10.09.2022}

Мінсоцполітики через уповноважених представників Мінсоцполітики, Нацсоцслужби, інших центральних органів виконавчої влади, громадських об'єднань, зокрема міжнародних, та осіб, діяльність яких спрямована на захист прав дітей, може відповідно до міжурядових домовленостей проводити моніторинг умов перебування дітей за межами України, дотримання соціальних стандартів та прав у державі їх перебування та разом із закордонними дипломатичними установами України сприяти реалізації та захисту прав та інтересів дітей, які перебувають за межами України, їх батьками та іншими законними представниками.

{Абзац сімнадцятий пункту 2³ в редакції Постанови КМ № 1044 від 10.09.2022}

Держприкордонслужба забезпечує безперешкодний перетин державного кордону уповноваженими представниками моніторингової групи, створеної відповідно до наказу Мінсоцполітики.

{Правила доповнено пунктом 2³ згідно з Постановою КМ № 264 від 12.03.2022}

{Пункт 2⁴ виключено на підставі Постанови КМ № 264 від 12.03.2022}

2⁵. Особи з інвалідністю I групи та діти з інвалідністю мають першочергове право на проходження передбачених законодавством видів контролю в пунктах пропуску через державний кордон. Разом із зазначеними особами у пріоритетному порядку можуть слідувати особи, які їх супроводжують (не більше ніж дві особи). У пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення пріоритет може надаватися під час слідування в пішому порядку або на легковому автомобілі за умови відсутності у транспортному засобі, в якому прямують зазначені особи, інших осіб.

Право на першочергове проходження передбачених законодавством видів контролю в пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення також мають організовані групи осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду та проживають/перебувають у закладах догляду, які слідують автобусом (за умови відсутності у транспортному засобі, в якому прямують зазначені особи, інших осіб, крім осіб з інвалідністю, інших осіб, які потребують постійного догляду та проживають/перебувають у закладах догляду, та наявності не більше ніж двох осіб, що супроводжують кожен особу з інвалідністю).

{Правила доповнено пунктом 2⁵ згідно з Постановою КМ № 383 від 29.03.2022}

2⁶. У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану право на перетин державного кордону, крім осіб, зазначених у пунктах 2¹ та 2² цих Правил, також мають інші військовозобов'язані особи, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації. Ця норма не поширюється на осіб, визначених в абзацах другому і третьому частини третьої статті 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", а також пункті 2⁴ цих Правил.

{Правила доповнено пунктом 2⁶ згідно з Постановою КМ № 383 від 29.03.2022; із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 399 від 01.04.2022, № 69 від 27.01.2023, № 840 від 11.08.2023}

2⁷. У разі введення на території України воєнного стану виїзд за межі України осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон здійснюється за наявності паспорта громадянина України для виїзду за кордон або паспорта громадянина України (за їх відсутності - документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону) та за наявності висновку про необхідність направлення особи із складових сил оборони або сил безпеки, постраждалої у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон та листа МОЗ про погоджений з іноземною стороною перелік осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, яких заклади охорони здоров'я іноземних держав можуть прийняти на лікування за кордоном.

Виїзд таких осіб дозволяється у супроводі одного з членів сім'ї першого ступеня споріднення (у значенні, наведеному у підпункті 14.1.263 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України).

{Правила доповнено пунктом 2⁷ згідно з Постановою КМ № 411 від 05.04.2022 - діє до дня припинення чи скасування воєнного стану і протягом шести місяців після його припинення чи скасування}

2⁸. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск водіїв, що здійснюють перевезення медичних вантажів, вантажів гуманітарної допомоги автомобільними транспортними засобами для потреб Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також населення України, через державний кордон здійснюється уповноваженими службовими особами Держприкордонслужби за наявності відповідних рішень про виїзд за межі України, виконання правил перетину державного кордону України та за наявності інформації про особу у відповідній інформаційній системі, адміністратором якої є Укртрансбезпека.

Рішення про виїзд за межі України водіїв, що здійснюють перевезення для потреб Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також медичних вантажів, вантажів гуманітарної допомоги автомобільними транспортними засобами, приймається Мінінфраструктури або обласними, Київською міською військовими адміністраціями за наявності відповідного обґрунтування щодо обсягів вантажів та кількості транспортних засобів, необхідних для їх перевезення, у листах від будь-якого з таких органів, підприємств, установ, організацій, закладів:

військових, правоохоронних органів;

військових адміністрацій;

медичних закладів;

відправників чи отримувачів гуманітарної допомоги.

Рішення про виїзд за межі України, яке дає можливість перетину державного кордону, приймається на строк не більше шести місяців.

Мінінфраструктури або обласні, Київська міська військові адміністрації надсилають до Адміністрації Держприкордонслужби рішення про виїзд за межі України зазначених в абзаці першому цього пункту осіб для врахування під час їх виїзду за межі України.

Особи, зазначені в абзаці першому цього пункту, можуть безперервно перебувати за кордоном не більше 30 календарних днів з дня перетину державного кордону.

У разі перевищення строків перебування осіб за кордоном та/або зміни мети виїзду за кордон, що встановлені цим пунктом, Мінінфраструктури та військові адміністрації скасовують своє рішення про виїзд за межі України відповідних осіб протягом семи робочих днів з моменту встановлення фактів зазначених порушень.

У разі непідтвердження мети поїздки уповноважені службові особи Держприкордонслужби відмовляють особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, у перетинанні державного кордону в порядку, визначеному частиною першою статті 14 Закону України "Про прикордонний контроль".

{Правила доповнено пунктом 2 згідно з Постановою КМ № 615 від 20.05.2022}*

2*. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск через державний кордон водіїв транспортних засобів суб'єктів господарювання, які мають ліцензію на право провадження господарської діяльності з міжнародних перевезень вантажів та пасажирів автомобільним транспортом (далі - ліцензіата), здійснюється уповноваженими службовими особами Держприкордонслужби за умови виконання правил перетину державного кордону України та за наявності інформації про особу у відповідній інформаційній системі, адміністратором якої є Укртрансбезпека.

Інформація про водіїв, зазначених в абзаці першому цього пункту, вноситься до відповідної інформаційної системи, адміністратором якої є Укртрансбезпека, на підставі заявки ліцензіата.

Перетин державного кордону здійснюється особою, зазначеною в абзаці першому цього пункту, лише на транспортному засобі, який є засобом провадження господарської діяльності ліцензіата, повна маса якого становить 3500 кілограмів та більше.

Укртрансбезпека проводить перевірку інформації про транспортний засіб на основі даних, що містяться в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів, та вносить відповідні дані до Єдиного комплексу інформаційних систем Укртрансбезпеки.

На одному транспортному засобі державний кордон можуть одночасно перетинати:

один водій на вантажному транспортному засобі ліцензіата;

два водії на пасажирському транспортному засобі (автобусі) ліцензіата.

Особи, зазначені в абзаці першому цього пункту, можуть безперервно перебувати за кордоном не більше 60 календарних днів з дня перетину державного кордону.

{Абзац восьмий пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1285 від 15.11.2022}*

У разі перевищення строків перебування осіб за кордоном, установлених цим пунктом, Укртрансбезпека може припинити доступ відповідного ліцензіата до Єдиного комплексу інформаційних систем Укртрансбезпеки на три місяці.

Рішення про припинення доступу ліцензіата до Єдиного комплексу інформаційних систем Укртрансбезпеки приймається комісією, до складу якої можуть залучатися представники Мінінфраструктури та інших органів державної влади.

Рішення про припинення доступу ліцензіата до Єдиного комплексу інформаційних систем Укртрансбезпеки затверджується наказом Голови Укртрансбезпеки.

Наказ про припинення доступу ліцензіата до Єдиного комплексу інформаційних систем Укртрансбезпеки оприлюднюється наступного дня після його видання на офіційному веб-

сайті Укртрансбезпеки та надсилається ліцензіату на електронну адресу (у разі наявності), що міститься в ліцензійній справі.

У разі непідтвердження мети поїздки уповноважені службові особи Держприкордонслужби відмовляють особам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, в перетинанні державного кордону в порядку, визначеному частиною першою статті 14 Закону України "Про прикордонний контроль".

{Правила доповнено пунктом 2^о згідно з Постановою КМ № 615 від 20.05.2022}

2^о. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск працівників підприємств залізничного транспорту, які забезпечують функціонування та безперерйну роботу залізниці, через державний кордон здійснюється уповноваженими службовими особами Держприкордонслужби за наявності відповідних рішень про виїзд за межі України та виконання правил перетину державного кордону України.

Рішення про виїзд за межі України працівників підприємств залізничного транспорту, які забезпечують функціонування та безперерйну роботу залізниці, приймається:

щодо працівників АТ "Українська залізниця" та підприємств залізничного транспорту, що належать до сфери управління Мінінфраструктури, - Мінінфраструктури;

щодо працівників підприємств, для яких вантажний залізничний транспорт не є основним видом діяльності, - обласними, Київською міською військовими адміністраціями за місцезнаходженням таких підприємств.

Рішення про виїзд за межі України приймається на строк не більше шести місяців на підставі листів підприємств залізничного транспорту, в яких містяться відповідні обґрунтування та наявні підтвердження обсягів перевезень вантажів залізничним транспортом в період воєнного стану.

{Правила доповнено пунктом 2^о згідно з Постановою КМ № 615 від 20.05.2022}

2^н. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск через державний кордон здійснюється уповноваженими службовими особами Держприкордонслужби за наявності відповідних підтвердних документів та за умови виконання правил перетину державного кордону України:

1) спортсменів, які включені в установленому порядку до складу національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю; тренерів із складу національних збірних команд України, які забезпечують підготовку спортсменів, включених до складу національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю; спортивних суддів та фахівців, що забезпечують, організаційне, науково-методичне, медичне супроводження, антидопінговий контроль за підготовкою спортсменів, які включені до складу національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю для участі в спортивних заходах та/або спортивних змаганнях, що проводяться за кордоном;

2) спортсменів, тренерів, які включені до складу команд спортивних клубів найвищих дивізіонів з ігрових видів спорту, осіб, що забезпечують організаційне, науково-методичне, медичне супроводження, які включені до складу команд спортивних клубів найвищих дивізіонів з ігрових видів спорту, спортивних суддів, арбітрів для участі у спортивних заходах та/або спортивних змаганнях, що проводяться за кордоном.

Підтвердними документами для осіб, зазначених у підпункті 1 цього пункту, є рішення Мінімолодьспорту щодо включення до складу учасників спортивного заходу та/або спортивного змагання, а документами для осіб, зазначених у підпункті 2 цього пункту, - лист Міністра молоді та спорту, а у разі його відсутності - особи, яка виконує його обов'язки, до Держприкордонслужби щодо участі зазначених осіб у спортивному заході та/або спортивному змаганні та перетинанні державного кордону відповідними особами.

Такий лист надається Держприкордонслужбі за попереднім зверненням (заявою) відповідних суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, що містить вичерпний перелік осіб, які беруть участь у спортивному заході та/або спортивному змаганні, та строк його проведення.

Особи, зазначені у підпункті 1 цього пункту, можуть безперервно перебувати за кордоном не більше 30 календарних днів з дня перетинання державного кордону, але не менше строку проведення заходу, визначеного в Єдиному календарному плані фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань України на відповідний рік. Строк перебування за кордоном може бути збільшений у разі, коли зазначені особи братимуть участь в іншому спортивному заході та/або спортивному змаганні в іншій країні, визначеній Єдиним календарним планом фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань України на відповідний рік, який починається протягом 10 робочих днів з дня завершення попереднього спортивного заходу та/або спортивного змагання.

{Абзац шостий пункту 2^н в редакції Постанови КМ № 336 від 18.04.2023}

Особи, зазначені у підпункті 2 цього пункту, можуть безперервно перебувати за кордоном не більше 30 календарних днів з дня перетинання державного кордону, але не менше строку проведення спортивного заходу та/або спортивного змагання, зазначеного у листі Міністра молоді та спорту, а у разі його відсутності - особи, яка виконує його обов'язки, до Держприкордонслужби щодо перетинання державного кордону відповідними особами. Строк перебування за кордоном може бути збільшений у разі, коли зазначені особи після завершення спортивного заходу та/або спортивного змагання братимуть участь в іншому спортивному заході та/або спортивному змаганні, згідно з листом Міністра молоді та спорту, а у разі його відсутності - особи, яка виконує його обов'язки, надісланим до Держприкордонслужби, щодо продовження строку перебування за кордоном відповідних осіб.

У разі непідтвердження мети поїздки уповноважені службові особи Держприкордонслужби відмовляють у перетинанні державного кордону особам, зазначеним у підпунктах 1 і 2 цього пункту, в порядку, визначеному частиною першою статті 14 Закону України "Про прикордонний контроль".

{Правила доповнено пунктом 2^н згідно з Постановою КМ № 615 від 20.05.2022; в редакції Постанови КМ № 1082 від 27.09.2022; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 336 від 18.04.2023}

2^н. У разі введення на території України воєнного стану громадяни України чоловічої статі віком від 18 до 60 років мають право перетинати державний кордон України, якщо вони прямують для роботи на морських суднах, суднах внутрішнього плавання у складі екіпажів таких суден або для проходження практичної підготовки на суднах.

Для перетину державного кордону України такі особи повинні надати такі документи:

1) курсанти закладів освіти:

посвідчення особи моряка;

довідку від закладу освіти щодо направлення курсанта для проходження практичної підготовки на судні під українським або іноземним прапором;

військово-облікові документи з відповідними відмітками районного (об'єднаного районного), міського (районного у містах, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки;

2) особи, які прямують для роботи на суднах у складі екіпажів суден, що здійснюють рейси до/з морських портів України, та які здобули відповідну освіту та кваліфікацію до 24 лютого 2022 р., і випускники закладів освіти, які завершили навчання у період воєнного стану:

посвідчення особи моряка;

суднову роль (список осіб суднового екіпажу) (crew list);

підтвердження від Адміністрації судноплавства про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів;

3) інші особи, які прямують для роботи на морських суднах, суднах внутрішнього плавання у складі екіпажів таких суден та які здобули відповідну освіту та кваліфікацію до 24 лютого 2022 р., і випускники закладів освіти, які завершили навчання у період воєнного стану:

посвідчення особи моряка;

підтвердження від Адміністрації судноплавства про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів;

військово-облікові документи з відповідними відмітками районного (об'єднаного районного), міського (районного у містах, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Особи, зазначені у підпункті 3 цього пункту, під час перетину державного кордону України повинні мати трудовий договір (контракт) для роботи на морському судні, судні внутрішнього плавання або лист від судовласника, оператора судна про намір укласти з громадянином України трудовий договір (контракт) для роботи на морському судні, судні внутрішнього плавання.

Адміністрація судноплавства у дводенний строк з моменту отримання завірених копій документів від осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту (крім курсантів закладів освіти), видає таким особам підтвердження про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів у довільній формі за підписом Голови Адміністрації судноплавства або його заступника, яке містить гербову печатку або на яке накладено кваліфікований електронний підпис.

Особи, зазначені у підпункті 3 цього пункту, після отримання від Адміністрації судноплавства підтвердження про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів, а також особи, зазначені у підпункті 1 цього пункту, які досягли віку від 18 до 60 років та отримали довідку від закладу освіти щодо направлення курсанта для проходження практичної підготовки на судні під українським або іноземним прапором, зобов'язані особисто в семиденний строк повідомити відповідним органам, де вони перебувають на військовому обліку, та отримати дозвіл на виїзд з місця проживання від керівника відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки (військовозобов'язані та резервісти СБУ, Служби зовнішньої розвідки України - дозвіл відповідного керівника) для пред'явлення уповноваженим службовим особам Держприкордонслужби під час перетину кордону.

Особи, зазначені в абзаці першому цього пункту, можуть безперервно перебувати за кордоном не більше строку дії трудового договору (контракту).

{Правила доповнено пунктом 2¹² згідно з Постановою КМ № 992 від 02.09.2022}

2¹³. У разі введення на території України воєнного стану пропуск через державний кордон громадян України чоловічої статі віком від 18 до 60 років, що належать до авіаційного персоналу, є державними інспекторами з авіаційного нагляду або особами, уповноваженими на проведення перевірок Державіаслужби, та працівниками Державного авіаційного підприємства "Україна", якщо вони прямують для роботи (виконання службових обов'язків) за кордоном або тренажерної підготовки, а також є студентами або курсантами закладів освіти України, які прямують для проходження практичної льотної підготовки в іноземні заклади освіти або в авіаційні школи, здійснюється уповноваженими службовими особами Держприкордонслужби за умови виконання правил перетинання державного кордону України, наявності підтвердних документів.

{Абзац перший пункту 2¹³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 934 від 01.09.2023}

Підтвердними документами для авіаційного персоналу, який працює у суб'єкта авіаційної діяльності (резидента), є:

засвідчена суб'єктом авіаційної діяльності (резидентом) копія укладеного трудового договору (контракту) або укладений договір на проходження тренажерної підготовки між суб'єктом авіаційної діяльності чи особою авіаційного персоналу та організацією, яка розміщується за межами України;

підтвердження, надане Державіаслужбою, що особа належить до авіаційного персоналу та має відповідне свідоцтво (посвідчення);

наказ суб'єкта авіаційної діяльності про відрядження особи за кордон.

Підтвердними документами для авіаційного персоналу, який працює або має намір працювати у суб'єкта авіаційної діяльності (нерезидента), є:

копія укладеного трудового договору (контракту) із суб'єктом авіаційної діяльності (нерезидентом) або лист від нього про намір укласти трудовий договір (контракт), або копія укладеного договору на проходження тренажерної підготовки між особою авіаційного персоналу та організацією, яка розміщується за межами України;

підтвердження, надане Державіаслужбою, що особа належить до авіаційного персоналу та має відповідне свідоцтво (посвідчення);

військово-облікові документи з відповідними відмітками районного (об'єднаного районного), міського (районного у містах, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Підтвердним документом для державних інспекторів з авіаційного нагляду та осіб, уповноважених на проведення перевірок, є наказ Державіаслужби про відрядження за кордон державного інспектора з авіаційного нагляду або особи, уповноваженої на проведення перевірок.

Підтвердним документом для працівників Державного авіаційного підприємства "Україна" є наказ підприємства про відрядження працівника за кордон.

Підтвердними документами для студентів або курсантів закладів освіти України є:

{Пункт 2¹³ доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 934 від 01.09.2023}

довідка від закладу освіти України щодо направлення студента або курсанта для проходження практичної льотної підготовки в іноземному закладі освіти або в авіаційній школі;

{Пункт 2¹³ доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 934 від 01.09.2023}

військово-облікові документи з відповідними відмітками районного (об'єднаного районного), міського (районного у містах, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

{Пункт 2¹³ доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 934 від 01.09.2023}

Особа, яка належить до авіаційного персоналу та працює або має намір працювати у суб'єкта авіаційної діяльності (нерезидента), отримує дозвіл на виїзд з місця проживання від керівника відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки (військовозобов'язані та резервісти СБУ, Служби зовнішньої розвідки - дозвіл відповідного керівника) для пред'явлення уповноваженим службовим особам Держприкордонслужби під час перетину кордону.

Авіаційний персонал, який працює у суб'єкта авіаційної діяльності (резидента), а також державні інспектори з авіаційного нагляду та особи, уповноважені на проведення перевірок, можуть безперервно перебувати за кордоном протягом строку відрядження. Авіаційний персонал, який працює або має намір працювати у суб'єкта авіаційної діяльності (нерезидента), може безперервно перебувати за кордоном не більше строку дії трудового

договору або договору про проходження тренажерної підготовки. Студенти або курсанти закладу освіти України можуть безперервно перебувати за кордоном не більше строку проходження практичної льотної підготовки в іноземних закладах освіти або в авіаційних школах.

{Абзац шістнадцятий пункту 2¹³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 934 від 01.09.2023}

{Правила доповнено пунктом 2¹³ згідно з Постановою КМ № 1148 від 04.10.2022}

2¹⁴. У разі введення в Україні воєнного стану члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступники міністрів, керівники центральних органів виконавчої влади, їх перші заступники та заступники, Державний секретар Кабінету Міністрів України, його перший заступник та заступники, Керівник Апарату Верховної Ради України, його перший заступник та заступники, державні секретарі міністерств, Керівник Офісу Президента України та його заступники, керівники інших допоміжних органів і служб, утворених Президентом України, та їх заступники, Голова Служби безпеки, його перший заступник та заступники, Голова та члени Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, Голова та члени Рахункової палати, Голова та члени Центральної виборчої комісії, голови та члени інших державних колегіальних органів, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступники, народні депутати України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та його представники, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступники, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим та його заступники, голови місцевих держадміністрацій, їх перші заступники та заступники, судді Конституційного Суду України, судді, прокурори, керівники інших державних органів та їх заступники, депутати місцевих рад, а також керівники структурних підрозділів державних органів та органів місцевого самоврядування і працівники, які заброньовані на період мобілізації та на воєнний час за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, керівники державних унітарних підприємств та їх заступники, голова та члени виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі, голова та члени виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків, у тому числі дочірніх підприємств, мають право перетинати державний кордон на підставі відповідних рішень про службові відрядження.

Пропуск через державний кордон жінки (у тому числі тієї, яка є усиновлювачем, опікуном, піклувальником, однією з прийомних батьків або однією з батьків-вихователів) та/або чоловіка, який є самотнім батьком, самотнім усиновлювачем або опікуном, піклувальником, прийомним батьком чи батьком-вихователем (за умови, що він не перебуває у шлюбі та самостійно виховує та утримує дитину без участі матері), із числа зазначених у цьому пункті осіб, які мають або виховують дитину/дітей віком до 18 років, під час їх виїзду за межі України з метою відвідування таких дітей, які перебувають за межами України, або для супроводження таких дітей для виїзду за межі України здійснюється уповноваженими особами Держприкордонслужби за наявності відповідних підтвердних документів.

{Абзац другий пункту 2¹⁴ в редакції Постанови КМ № 119 від 10.02.2023}

{Правила доповнено пунктом 2¹⁴ згідно з Постановою КМ № 69 від 27.01.2023}

2¹⁵. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск військовослужбовців через державний кордон здійснюється уповноваженими особами Держприкордонслужби на підставі прийнятих Міністром оборони, керівником іншого утвореного відповідно до закону військового формування, керівником правоохоронного органу спеціального призначення, керівником розвідувального органу рішень щодо виконання завдань у сфері безпеки і оборони.

{Правила доповнено пунктом 2¹⁵ згідно з Постановою КМ № 69 від 27.01.2023}

2¹⁶. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск через державний кордон осіб, визначених пунктом 2¹⁴ цих Правил, для лікування за кордоном здійснюється за наявності документів, які дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну, та листа Міністра охорони здоров'я про погоджений з іноземною стороною перелік осіб, яких заклади охорони здоров'я іноземних держав можуть прийняти на лікування за кордоном. Виїзд таких осіб дозволяється у супроводі одного з членів сім'ї першого ступеня споріднення.

{Правила доповнено пунктом 2¹⁶ згідно з Постановою КМ № 69 від 27.01.2023}

2¹⁷. У разі введення в Україні воєнного стану Голова Державної прикордонної служби може прийняти рішення про дозвіл на перетин державного кордону для осіб, визначених пунктом 2¹⁴ цих Правил, у разі смерті за кордоном одного із членів сім'ї першого або другого ступеня споріднення.

{Правила доповнено пунктом 2¹⁷ згідно з Постановою КМ № 69 від 27.01.2023}

2¹⁸. У разі введення в Україні воєнного стану пропуск через державний кордон громадян України, які є працівниками дипломатичної служби та направляються у службове або довготермінове відрядження, і членів їх сімей, які перебуватимуть разом з ними за місцем їх довготермінового відрядження, здійснюється уповноваженими службовими особами Держприкордонслужби за наявності відповідних підтвердних документів.

Підтвердними документами для працівників дипломатичної служби, які направляються у службове відрядження, є засвідчені копії наказів МЗС/закордонної дипломатичної установи України про направлення таких працівників дипломатичної служби у службове відрядження та їх дипломатичні або службові паспорти.

Підтвердними документами для працівників дипломатичної служби, які направляються у довготермінове відрядження, і членів їх сімей, які перебуватимуть разом з ними за місцем їх довготермінового відрядження, є засвідчені копії наказів МЗС про переведення/призначення/направлення/відрядження таких працівників до закордонних дипломатичних установ України та їх дипломатичні або службові паспорти.

{Правила доповнено пунктом 2¹⁸ згідно з Постановою КМ № 428 від 02.05.2023}

3. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, здійснюється за згодою обох батьків (усиновлювачів) (далі - батьки) та в їх супроводі або в супроводі осіб, уповноважених ними, які на момент виїзду з України досягли 18-річного віку, у тому числі в супроводі членів екіпажу повітряного судна, на якому вони прямують.

{Пункт 3 в редакції Постанови КМ № 527 від 04.07.2018}

4. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків або інших осіб, уповноважених одним з батьків за нотаріально посвідченою згодою, здійснюється:

1) за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску;

2) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків:

якщо другий з батьків є іноземцем або особою без громадянства, що підтверджується записом про батька у свідоцтві про народження дитини, та який (яка) відсутній у пункті пропуску;

якщо у паспорті громадянина України для виїзду за кордон, з яким перетинає державний кордон громадянин, який не досяг 16-річного віку, є запис про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відмітка (штамп) про взяття на постійний консульський облік у закордонній дипломатичній установі України або перебування такого громадянина на постійному консульському обліку підтверджується довідкою про перебування на консульському обліку, яка формується з використанням засобів відомчої інформаційної системи МЗС;

{Абзац третій підпункту 2 пункту 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 733 від 19.10.2016; в редакції Постанови КМ № 85 від 29.01.2020}

у разі пред'явлення документів або їх нотаріально засвідчених копій:

свідоцтва про смерть другого з батьків;

рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;

рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім;

рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;

рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків;

довідки про народження дитини, виданої відділом реєстрації актів цивільного стану, із зазначенням підстав внесення відомостей про батька відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокої матері);

довідки про наявність заборгованості із сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, виданої органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем;

{Підпункт 2 пункту 4 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 76 від 14.02.2018; в редакції Постанови КМ № 619 від 22.08.2018}

свідоцтва про народження дитини, виданого компетентним органом іноземної держави, що не містить відомостей про батька дитини, легалізованого або засвідченого апостилем, а також без будь-якого додаткового засвідчення у випадках, передбачених міжнародним договором України.

{Підпункт 2 пункту 4 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 527 від 04.07.2018}

3) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків у разі тимчасового виїзду з України на строк до одного місяця під час пред'явлення рішення суду або органу опіки та піклування (районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі його утворення), сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади) або їх копій, засвідчених нотаріально чи органом, який їх видав, у якому визначено (підтверджено) місце проживання дитини з одним із батьків, який має намір виїзду з дитиною або який уповноважив на це нотаріально посвідченою згодою інших осіб;

{Пункт 4 доповнено підпунктом 3 згідно з Постановою КМ № 619 від 22.08.2018}

4) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків у разі тимчасового виїзду з України на строк до одного місяця та більше дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на захворювання, передбачені частиною п'ятою статті 157 Сімейного кодексу України, під час пред'явлення таких документів або їх копій, засвідчених нотаріально чи органом, який їх видав:

довідки, виданої органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем, про наявність заборгованості із сплати аліментів (у разі коли сукупний розмір заборгованості перевищує суму відповідних платежів за три місяці);

документа, виданого лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу, в порядку та за формою, встановленими МОЗ (у разі коли сума заборгованості по аліментах становить понад три місяці, але не більше чотирьох місяців).

{Пункт 4 доповнено підпунктом 4 згідно з Постановою КМ № 619 від 22.08.2018}

5. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі осіб, які уповноважені обома батьками, здійснюється за нотаріально посвідченою згодою обох батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі.

6. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, здійснюється:

1) які проживають (перебувають) у закладах охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, - у разі пред'явлення нотаріально посвідченої згоди керівника цього закладу та у супроводі уповноваженої ним особи;

2) які влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї, - у разі пред'явлення оригіналу договору про влаштування дитини до прийомної сім'ї або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі прийомних батьків або одного з них;

3) які влаштовані на виховання та спільне проживання до дитячого будинку сімейного типу, - у разі пред'явлення оригіналу договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі батьків-вихователів або одного з них;

4) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням органів опіки та піклування, - у разі пред'явлення оригіналу рішення/розпорядження про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

{Підпункт 4 пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 117 від 20.02.2019}

5) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням суду, - у разі пред'явлення рішення суду про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

6) які відповідно до договору про патронат передані органом опіки і піклування на виховання в сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) до досягнення дитиною повноліття - у разі пред'явлення оригіналу зазначеного договору, посвідченого підписом уповноваженої особи відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради, скріпленим гербовою печаткою, або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі патронатного вихователя.

Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з прийомних батьків, батьків-вихователів здійснюється за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з них відсутній у пункті пропуску через державний кордон.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, зокрема тих, що проживають (перебувають) у районах проведення антитерористичної операції, попередньо повинен бути погоджений із службою у справах дітей відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

{Абзац дев'ятий пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 415 від 23.05.2012; в редакції Постанови КМ № 534 від 16.10.2014}

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, після їх усиновлення іноземцями здійснюється у супроводі батьків-усиновлювачів у разі пред'явлення рішення суду про усиновлення або його нотаріально засвідченої копії.

Виїзд за кордон на відпочинок та оздоровлення груп дітей, до складу яких входять діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, віком від 7 до 18 років, здійснюється відповідно до вимог Порядку організації виїзду дітей за кордон на оздоровлення та відпочинок, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2021 р. № 1167 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 89, ст. 5759).

{Пункт 6 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 117 від 20.02.2019; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 661 від 10.06.2022}

7. Громадяни в'їздять в Україну без будь-яких обмежень.

8. В'їзд/вихід на територію пункту пропуску громадян, які перетинають державний кордон, перебування у пункті пропуску та виїзд/вихід громадян з нього здійснюється за паспортними документами.

9. Громадяни, які перетинають державний кордон, зобов'язані пройти прикордонний, митний та інші види контролю відповідно до законодавства.

10. Пропуск громадян через державний кордон здійснюється уповноваженими службовими особами підрозділу охорони державного кордону.

11. Паспортний документ або посвідчення особи на повернення в Україну вважаються дійсними, якщо вони відповідають встановленому зразку, видані уповноваженим на те органом, оформлені належним чином і належать громадянину, який їх пред'являє.

12. Для здійснення прикордонного контролю громадяни подають уповноваженим службовим особам підрозділу охорони державного кордону паспортні, а у випадках, передбачених законодавством, і підтверджуючі документи без обкладинок і зайвих вкладень.

Паспортні та підтверджуючі документи громадян, які перетинають державний кордон, перевіряються уповноваженими службовими особами підрозділу охорони державного кордону з метою встановлення їх дійсності та належності громадянину, який їх пред'являє.

У ході перевірки документів під час виїзду з України з'ясовується наявність або відсутність підстав для тимчасового обмеження громадянина у праві виїзду за кордон.

У разі тимчасового виїзду з України громадян у порядку, передбаченому підпунктом 3 пункту 4 цього Порядку, той з батьків, який має намір виїзду з дитиною, або який уповноважив на це нотаріально посвідченою згодою інших осіб, перевіряється уповноваженими службовими особами підрозділу охорони державного кордону у частині відсутності відомостей щодо нього у переліку відомостей про боржників за рішеннями про встановлення побачення з дитиною, про усунення перешкод у побаченні з дитиною Єдиного реєстру боржників.

{Пункт 12 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 619 від 22.08.2018}

У разі наявності в Єдиному реєстрі боржників таких відомостей уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону відмовляє у перетинанні державного кордону з дитиною тому із батьків, який має намір виїзду з дитиною, або у перетинанні державного кордону дитині, яка виїжджає з України в супроводі інших осіб, уповноважених одним з батьків нотаріально посвідченою згодою, про що виносить обґрунтоване письмове рішення із зазначенням причин відмови, один примірник якого видається особі, якій відмовлено в перетинанні кордону.

{Пункт 12 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 619 від 22.08.2018}

Відсутність можливості перевірити в Єдиному реєстрі боржників наявність таких відомостей не може бути підставою для відмови особі у перетинанні державного кордону.

{Пункт 12 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 619 від 22.08.2018}

13. Під час здійснення прикордонного контролю уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону використовують бази даних Держприкордонслужби про осіб, які перетнули державний кордон, вчинили правопорушення, протидію яким законодавством віднесено до компетенції Держприкордонслужби, яким тимчасово обмежено право виїзду з України, про недійсні, викрадені та втрачені паспортні документи, а також інші передбачені законом бази даних.

Інформація про громадян, яким уповноваженою службовою особою Держприкордонслужби або Головою Державної прикордонної служби надано дозвіл на перетинання державного кордону, вноситься до відповідної бази даних.

14. Під час здійснення прикордонного контролю уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону відповідно до Закону України "Про прикордонний контроль" за результатами оцінки ризиків проводять опитування громадян, які перетинають державний кордон.

15. На підставі рішення уповноваженого законом державного органу про тимчасову відмову у виїзді за кордон (заборону виїзду), прийнятого відповідно до статті 6 Закону України "Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України", уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону відмовляє громадянину у перетинанні державного кордону, про що виносить обґрунтоване письмове рішення із зазначенням причин відмови, один примірник якого видається громадянину.

Тимчасове затримання або вилучення паспорта громадянина України для виїзду за кордон чи проїзного документа дитини на виконання рішення уповноваженого законом державного органу про тимчасову відмову у виїзді за кордон (заборону виїзду) здійснюється уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону у порядку, визначеному пунктами 24 і 25 Правил оформлення і видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон і проїзного документа дитини, їх тимчасового затримання та вилучення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 1995 р. № 231 (ЗП України, 1995 р., № 6, ст. 158; Офіційний вісник України, 2004 р., № 12, ст. 752).

16. Підроблені, недійсні паспортні документи або такі, що належать іншим особам, або використовуються для вчинення кримінального чи адміністративного правопорушення тимчасово затримуються або вилучаються уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону. Після прийняття рішення уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону про відмову громадянину у перетинанні державного кордону тимчасово затримані чи вилучені паспортні документи надсилаються відповідному правоохоронному органу або органу, який їх видав.

{Пункт 16 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 868 від 19.09.2012}

17. Рішення уповноваженого законом державного органу про тимчасову відмову у виїзді за кордон (заборону виїзду) та тимчасове затримання або вилучення паспортного документа уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону може бути оскаржене громадянином в установленому законом порядку.

18. Після закінчення перевірки, в результаті якої встановлено дійсність та належність громадянину паспортного документа (підтверджуючих документів) або посвідчення особи на повернення в Україну, а також відсутність підстав для тимчасового затримання або вилучення паспортного документа, уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону повертає громадянину паспортний документ (підтверджуючий документ) або посвідчення особи на повернення в Україну.

19. Відмітка про перетинання державного кордону в паспортному документі проставляється на підставі особистого звернення громадянина до уповноваженої службової особи підрозділу охорони державного кордону, яка проводить перевірку документів.

20. Уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону за результатами оцінки ризиків, що здійснюється під час прикордонного контролю, можуть проводити повторну перевірку документів громадян, які перетинають державний кордон.

21. Тривалість здійснення прикордонного та інших видів контролю не повинна перевищувати час стоянки транспортних засобів, передбачений розкладом (графіком) їх руху в пунктах пропуску для автомобільного, залізничного, повітряного, морського та поромного сполучення.

Якщо під час здійснення прикордонного або інших видів контролю виявлено порушення, час стоянки транспортних засобів у пунктах пропуску може бути продовжено до прийняття рішення про пропуск громадян, з боку яких вчинено порушення, та транспортних засобів, у яких вони перебувають.

22. У приміщення (на місце) та транспортні засоби, в яких перебувають пасажери, які пройшли перед перетинанням державного кордону прикордонний контроль, а також у приміщення (на місце) та транспортні засоби, в яких перебувають пасажери, які прибули з-за кордону і не пройшли такий контроль, вхід іншим особам забороняється без дозволу уповноважених службових осіб підрозділу охорони державного кордону.

23. Посадка громадян у транспортні засоби, що перетинають державний кордон, а також завантаження (вивантаження) вантажу та багажу в пунктах пропуску проводиться тільки з дозволу уповноважених службових осіб підрозділу охорони державного кордону і митних органів, якщо це не заборонено іншими контрольними органами і службами.

24. Громадяни (пасажери) і обслуговуючий персонал транспортних засобів, що перетинають державний кордон, на вимогу уповноважених службових осіб підрозділу охорони державного кордону та інших контрольних органів і служб надають для огляду транспортні засоби, вантажі та інше майно.

25. Громадяни та обслуговуючий персонал транспортних засобів, що перетинають державний кордон, мають право:

бути присутніми під час огляду транспортних засобів, вантажів і багажу, що їм належать, а також відбору зразків проб речовин і матеріалів, що їм належать, для експрес-аналізу відповідними контрольними органами і службами;

отримувати від уповноважених службових осіб підрозділу охорони державного кордону та інших контрольних органів і служб усні роз'яснення в разі тимчасової відмови їм у перетинанні державного кордону.

26. Виїзд транспортних засобів, що перетинають державний кордон, з пункту пропуску здійснюється тільки з дозволу уповноважених службових осіб підрозділу охорони державного кордону.

27. Виконання законних вимог уповноважених службових осіб підрозділу охорони державного кордону та інших контрольних органів і служб у пунктах пропуску обов'язкове для усіх громадян, які перетинають державний кордон.

28. Адміністрація залізничних вокзалів та аеропортів і обслуговуючий персонал транспортних засобів організують і вживають своєчасних заходів до оповіщення та підготовки пасажирів, які перетинають державний кордон, до здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю.

29. За порушення порядку перетинання державного кордону, встановленого цими Правилами, громадяни притягуються до відповідальності згідно із законом.

{Правила в редакції Постанови КМ № 724 від 25.08.2010}